

Van de voorzitter

Gebakken lucht

De nieuwste zwarte bladzijde in het Nederlandse stikstofdossier is de inmiddels florerende handel in stikstofrechten. Hoe zit dat? Als je als bedrijf activiteiten verricht die effect kunnen hebben op flora en fauna dan heb je een natuurvergunning nodig. Aan die vergunning zit ook een norm vast die bepaalt hoeveel stikstof je als bedrijf mag uitstoten. Tot zover is er niks aan de hand.

Maar toen bedacht een slimmerik dat je misschien wel de stikstofrechten apart zou kunnen gaan verhandelen. En inmiddels zijn er dus allerlei overheidsorganen (en ongetwijfeld ook bedrijven) die kans zien hun eigen probleem op te lossen door die stikstofrechten (van bijvoorbeeld stoppende boeren) te kopen, in plaats van hun bedrijfsvoering aan te passen om zo de uitstoot te verminderen. **Door dit handelen van onze overheden wordt de reductie niet bereikt.** Wederom niet echt het goede voorbeeld!

En tot slot het meest bizarre: er is grote juridische onduidelijkheid of de stikstofrechten wel verhandelbaar zijn. Het zou me dus niet verbazen als over een jaar de rechter hier een streep doorhaalt en dan hebben de kopers van de rechten bijna letterlijk gebakken lucht

gekocht en hebben we als land weer kostbare tijd verspild om nu eens ECHT stappen te zetten.

Land van Ons gaat ondertussen verder met maatregelen die wel effect hebben.
Goede Kerst!

Voorzitter bestuur,

Frankie Renerie

Van onze coöperatie

Actuele aantallen:

204 aangekochte hectares (47 ha nu in stemming)

21.364 deelnemers

Niet verlengde lidmaatschappen

Deze maand hebben we afscheid genomen van ongeveer 1200 deelnemers. Zij betaalden voor 2 jaar contributie en soms een vierkante meter grond. Na het verlopen van hun lidmaatschap hebben we deze deelnemers stuk voor stuk en herhaaldelijk via mail, telefoon en post gevraagd om alsnog hun

lidmaatschap te verlengen. We moesten hen echter bij gebrek aan respons op 1 december uitschrijven.

Eindejaarsknaller: 47 ha op 3 percelen erbij

We kondigden het al in een vorige Landscoop aan: het Team selectie en aankoop was nog druk bezig in de afronding van een aantal mogelijke aankopen.

Dat resultaat kunnen we je nu voorleggen. Een drietal nieuwe locaties, met geheel verschillende achtergrond en één gemeenschappelijke deler: de verbetering van de biodiversiteit en de landschapskwaliteit. Met de kerstdagen als bezinningsmoment vragen we jullie je stem uit te brengen voor deze aankopen, waarover je hieronder kort leest. Met deze aankopen is een totaalbedrag van ruim €3 miljoen gemoeid.

Over de aankopen is veel meer informatie te vinden op [MijnGrond](#). De drie stemmingen sluiten op 31 december.

Voor het eerste kwartaal van 2023 staat de overdracht van een perceel in Limburg op de planning en de resterende gronden van onze aankoop in Bakkeveen. Daarmee is nog een bedrag van 1,5 miljoen gemoeid.

Met al die nieuwe percelen komt de bodem van onze schatkist wel in zicht. Maar we hopen dat het huidige en nieuwe deelnemers stimuleert om nog wat m2's erbij te kopen.

Zie hieronder.

11,6 hectare in Kruiningen (Zeeland)

Deze aankoop kondigden we in oktober al aan, maar uiteindelijk waren er een aantal details die we onvoldoende met de verkoper hadden doorgesproken. Het gaat hier dan ook niet over zomaar een aankoop, maar een plan voor verdergaande samenwerking met het biologisch-dynamische akkerbouwbedrijf van de familie Van Hootegem (De Grote Verleiding).

Het bedrijf meet ruim 140 ha vruchtbare grond, waarvan wij nu ruim 11 ha gaan aankopen. De opzet is om voor alle percelen van het bedrijf met voorstellen te komen voor het

optimaliseren van de biodiversiteit. De nadruk zal liggen op de toevoeging van landschapselementen.

Ook gaan we samen kijken of we de verkoop en distributie van de diverse teelten kunnen verbeteren. Wij hebben natuurlijk onze webshop en achterban, maar ook De Grote Verleiding heeft een **webshop** en een groot netwerk van klanten in de regio, met een bezorgdienst. Lees meer over de omschakeling van dit **familiebedrijf** dat 'grond van ons' gaat beheren.

Stem over de aankoop van het perceel in Kruiningen

26,6 hectare in Strijen (Zuid Holland Hoeksche waard)

Onder Rotterdam ten westen van Dordrecht ligt de Hoeksche Waard, een landbouwgebied met een aantal natuurgebieden. De ruim 26 hectaren die we hier willen aankopen liggen pal naast het Natura 2000-natuurgebied van het **Oudeland van Strijen**. Dit natuurgebied is 500 ha groot en is een geliefd terrein voor veel wintergasten (o.a. dwergganzen) en weidevogels als grutto's en kieviten.

Het gebied Oudeland van Strijen is als speciale beschermingszone aangewezen in het kader van de **Vogelrichtlijn**. Door de jaren heen zijn de omstandigheden voor weidevogels hier verslechterd. De 26 ha die wij nu aankopen is blijvend grasland, dat beweid en gehooid kan worden.

Na de aankoop willen wij verbeteringen aanbrengen door o.a. het grasland kruidenrijker en de watergangen interessanter te maken voor het foerageren van jonge weidevogels. Beweiding en bemesting blijft mogelijk. We maken er dus geen natuurgrond van, maar behouden het als agrarisch perceel.

Stem over de aankoop van het perceel in Strijen

9,2 hectare in Ede (Gelderland)

Het gaat hier om een ruim 9 ha groot akkerbouwperceel aan de noordzijde van Ede, in de buurt van de bekende plantenkwekerij **De Hessenhof**.

We willen dit perceel echter ruilen met een eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf. Deze contacten zijn ontstaan naar aanleiding van onze acties rond het beoogde hyperscale datacenter van META te Zeewolde. We hadden al langere tijd ons oog laten vallen op een landbouwperceel middenin het mooie stadje Culemborg.

Omdat het Rijksvastgoedbedrijf geen gronden mag verkopen, is gekeken of een ruil van percelen een goed alternatief zou zijn. Dat proces heeft vele maanden gekost, maar met onze aankoop in Ede is het doel in zicht.

Als alles volgens planning verloopt zullen we het grootste deel van het Edese perceel met gesloten beurs ruilen tegen de ruim 12 ha in Culemborg.

Bij onze stemrondes vragen we de leden nu in principe akkoord te gaan met de aankoop van het Edese perceel, wetende dat straks het grootste deel geruild gaat worden met het eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf in Culemborg.

Land van Ons houdt in Ede aan weerszijden van het perceel stroken grond in bezit waarop we ongeveer 600 meter landschapselementen willen gaan aanplanten.

Stem over de aankoop van het perceel in Ede

Terugblik ALV november

Op 29 november vond onze 6e algemene ledenvergadering plaats. Het bestuur gaf vanuit een studio in huiselijke sfeer toelichting op beleid (o.a. financiën), beantwoordde tal van

'brandende' vragen van deelnemers en besprak overwegingen die we maken bij beslissingen. Met praktische voorbeelden en veldpresentaties ontstond een goed beeld van de stand van zaken op de inmiddels 13 percelen. Ruim 250 deelnemers woonden de vergadering ze online bij. Onderaan deze [webpagina](#) kun je de ALV terugkijken. Voor het vaststellen van o.a. de begroting voor 2023 verwijzen we je naar de pagina over de stemrondes.

Stem over de bestuursvoorstellen van de ALV

Land van Ons en het Groenboerenplan

Land van Ons heeft twee vertegenwoordigers in het landelijke overleg met andere groene of biologische boerenorganisaties om met het [Groenboerenplan](#) een kanteling van de Nederlandse landbouw te bewerkstelligen. Dat zijn Wouter van Zandbrink, oud Eerste-Kamerlid en gedeputeerde van Zeeland en perceelcoördinator Ted van Hees. Wouter houdt zich bezig met de 'groene' beïnvloeding van het landbouwbeleid, dus met de ministers Adema (LNV) en Van der Wal (Natuur en Stikstof). Ted met een strategie voor beïnvloeding van agro-industrie en -banken. Afgelopen maanden zijn ze bij het Ministerie en de politiek een serieuze partij geworden. Nu is het zaak ook bij het bredere publiek bekender te worden, niet alleen als producent en leverancier van goed en gezond voedsel, maar ook als alternatief voor de intensieve en grootschalige vervuulende landbouw. [Lees meer](#)

Verder uitbouwen door DOEN

[Stichting DOEN](#) levert (opnieuw) een stevige bijdrage aan de verdere groei en professionalisering van Land van Ons. Volgend jaar stelt DOEN 200.000 euro beschikbaar voor het doorzetten van het project 'professionalisering van marketing & communicatie', 80.000 euro voor de gewenste IT-verbeteringen en 100.000 euro voor continuïteit van opdrachten en campagnes in 2024. Met deze tijdelijke ondersteuning kunnen we de uitdagingen van onze organisatie nog beter aan.

Eén van Ons

Alex van Hootegem in Kruiningen

Tot mijn veertigste was ik akkerbouwer in de chemische landbouw. Op die leeftijd werd ik, zoals zoveel mannen, wat onrustig en rees de vraag 'is dit nu alles?'

Ik vond het gangbare landbouwbedrijf nooit zo spannend, maar ben er in gerold. Eigenlijk ben een kind van de zestiger jaren, dat zich afzet tegen de vorige generatie.

Dat chemische op mijn bedrijf was dan ook echt wel lastig uit te leggen. Ik gebruikte het wel heel efficiënt, met de modernste spuitkar om er zo slim mogelijk mee om te gaan.

Een van de redenen dat we zo blij zijn met de komende samenwerking met Land van Ons is dat jullie aanvullende kennis leveren. We weten weinig van de ecologische omstandigheden voor biodiversiteit. We zijn gewoon boer, zal ik maar zeggen, en we zitten niet zo diep in het plantenrijk. Wat het allemaal doet met mekaar en dat soort zaken meer. Maar we voelen op onze klompen aan dat met meer variatie in gewassen meer biodiversiteit oplevert.' [Lees meer](#) over de omschakeling van dit familiebedrijf dat 'grond van ons' gaat beheren.

Achtergrond

Genoeg eten en toch ondervoed

Ons voedsel is de afgelopen decennia 70 procent minder voedingsstoffen gaan bevatten. Dat is het gevolg van de steeds verdere intensivering en industrialisering van de landbouw na de Tweede Wereldoorlog. De akkers zijn uitgeput en geven (te) weinig voedingsstoffen door aan het gewas waar wij van eten. Ons voedsel wordt dus steeds 'leger', en daarvan krijgen wij 'hidden hunger'. Rineke Dijkstra schreef er een [artikel](#) over voor [Maatschapwij.nu](#).

Biologische producten gezonder?

Leidt de biologische productiewijze tot gezondere producten? Er zijn aanwijzingen dat een product geteeld in een biodiverse omgeving goed is voor het immuunsysteem van mensen. We vroegen het aan Bert van Ruitenbeek van Demeter, die meldt: 'biologisch (dynamische) voeding vergroot de veerkracht van mens en milieu'. Aan de hand van onderzoek en praktijkvoorbeelden die hij aandraagt mag je concluderen dat biologisch geteelde producten zoals Land van Ons die nastreeft een meerwaarde hebben. [Lees](#)

Korte keten

Nieuw oogst ingepakt

Op onze percelen geven we veel ruimte voor biodiversiteit en we krijgen er volop voedsel voor terug. Kerst is een uitgelezen moment om deze duurzame en smakvolle producten in huis te halen.

Je kunt nog tot eind december op onze oude webshop terecht. Vanaf 2 januari komt de nieuwe webshop van Land van Ons, daar is het mogelijk je eigen pakket samen te stellen uit al producten. Tot die tijd bieden we een aantal pakketten met korting aan, om zo alvast wat ruimte te maken in

het magazijn voor de nieuwe oogst die er al weer aan komt. Dus kijk nog snel in de [webshop](#) en bestel die aanbiedingen vol biodiversiteit.

Eind januari verwachten we de boekweitproducten van dit oogstjaar in de webshop: gepelde korrel, meel, kasja en natuurlijk ook weer een pannenkoekenmix. De huttentutoogst is inmiddels tot olie geperst en in flessen (250 ml) verpakt en komt in februari in de nieuwe webshop. We hebben ook tarwe en spelt geoogst. Een groot deel zal verkocht worden aan bakkerijen maar een klein deel zal ook in de webshop beschikbaar komen.

Verse producten lokaal kopen

Niet alle producten die op Land van Ons tot stand komen zijn geschikt om via de webshop te verkopen. Bijvoorbeeld de lokaal getinte of verse producten. Op de Friese plas-dras weidepercelen Zwagermieden en De Triemen 'ontstaan' met name verse zuivel- en vleesproducten. De Jersey-koeien die op het perceel Zwagermieden weiden, leveren melk, yoghurt, vla, boter en vlees. Hetty en Renze Roorda verkopen die in hun boerderijwinkel **De Jersey Molkerij** in Veenklooster.

Op het perceel De Triemen grazen Dexterkoeien en landgeiten. Op **Hoeve Hoogland** verkopen ze daarvan producten als rundvlees, lamsvlees, geitenkaas en yoghurt. Ben je lid van Land van Ons, woon je in de buurt en wil je ook eten van de producten die jouw land komen? Neem dan contact op met **Hoeve Hoogland**.

Onze percelen

Op dit moment beheert Land van Ons 13 percelen. Een overzicht per provincie:

Friesland: Triemen, Kollumerzwaag en Bakkeveen

Groningen: Onnen

Drenthe: Hooghalen

Noord-Holland: Oudendijk
(Noordbeemster)

Overijssel: Lettele en Hasselt

Gelderland: Millingen en Empe

Zuid-Holland: Oud Ade en Wassenaar

Noord-Brabant: Halsteren

Klik op het kaartje voor meer info over een perceel.

Millingen

Drie kilometer struweelhaag rond Biesterhof

In de vorige Landscoop werd gerept over het belang van bomen in een regeneratief en klimaatadaptief systeem op boerderij De Biesterhof. Inmiddels is het 'radical redesign' een feit. Er is drie kilometer struweelhaag aangeplant, met daarin meer

dan 5.500 bomen en struiken, meer dan vijftig inheemse plantsoorten: van de bekende meidoorn tot rode kamperfoelie, en van viltroos tot zomereik. De lange buitenranden (ongeveer de helft) zijn machinaal geplant. De rest is gedurende drie dagen door 150 vrijwilligers ingeplant. Ondanks het soms gure weer was het een feestelijke aangelegenheid, mede door een zorgvuldige voorbereidingen en fijne samenwerking met **Stichting Doornik Natuurakkers** en **Stichting Heg en Landschap**. Zij stelden het plantmateriaal beschikbaar en stonden met raad en daad paraat. **Stichting Life Terra** is daarnaast betrokken om te helpen met bomen te boeren. Deze organisatie heeft als doel 500 miljoen bomen te planten.

Vanaf diverse percelen:

Holtesch is het eerst aangekochte perceel van Land van Ons en heeft ook diepe historische wortels. Tegelijk vindt op dit perceel veel innovatie plaats -van strokenteelt tot keverbanken. En er is ontzettend mooi nieuws! Luister naar deze **podcast** en ontdek nog meer over dit mooie perceel.

Een mooi drone-filmpje over vrijwilligers van **Noordbeemster** die ongewenste zuringplanten uit de grasmat verwijderen. Elk 'onkruid' heeft een functie voor de natuur. Dus ridderzuring ook, mits het niet teveel gaat woekeren. Te veel zuring vermindert de smaak en kwaliteit van het gras en hooi. Biologisch-dynamische boer Tim Zijp oogst 2 à 3 keer per van de 8,2 ha grasland om zijn koeien 's winters mee te voeren. In het voorjaar rijdt hij hun ruige stalmest er weer over uit. Zo sluit de kringloop op zijn bedrijf.

Het percelenteam van **Empe** heeft haar tweede nieuwsbrief uitgebracht over de (gemiste) koeien, de oogst na een droge zomer, de uitkomsten van bio-tellingen en andere weetjes. **Lees**.

Provincie Fryslân heeft een gebied met onze percelen **Triemen** en **Zwagermieden** geselecteerd om per 2023 te starten met het **Aanvalsplan Grutto**.

De **NRC** schreef vorige week een uitgebreid **artikel** over de vreemde keuzes die gemeente Amsterdam blijft maken in de **Lutkemeerpolder**. Land van Ons is een van de partijen die aan tafel zit in de overleggen met SADC (Schiphol Area Development Company), de partij die namens Amsterdam de invulling van de polder vorm moet geven. Franke Remerie uit in dit artikel zijn verbazing over een overheid, die maar in het oude denken blijft zitten.

Oud Ade

Smakelijk krabbescheer

Het kweken van waterplanten in perceelsloten is lucratief voor (veen)boeren, aldus Kees Koot van **Stichting Waterplant**. De waterplanten zorgen voor een betere waterkwaliteit. Veel planten zijn 'vergeten groenten' en met enige marketing goed af te zetten. De benodigde machines voor teelt en verwerking zijn in ontwikkeling. Oftewel: de tijd is rijp voor dit 'nieuwe' voedselproduct. De inheemse plant **Krabbescheer** groeit inmiddels in een sloot van de Vrouw Vennepolder. Kees zag in een paar maanden het troebele slootwater helemaal helder worden. De jonge plant heeft een nootachtige smaak, is als sla te bereiden, maar ook lekker als roerbakingrediënt. **Lees**

Het **AD** heeft dit nieuws opgepikt en een uitgebreid **artikel** geschreven over Kees en zijn verrichtingen op ons perceel. Tijdens de ALV van vorige maand werd een **filmpje** vertoond met eetbare waterplanten en cranberries (vanaf de 32e minuut).

Oud Ade

Hollandse cranberrys

Begin 2023 start er in de Vrouw Venne polder in Oud Ade een nieuw project met **cranberries** door Joost Mentink en Joost Lalau van stichting **Voedzaam Land**. Daarmee willen ze aantonen dat ook in het veenweidegebied van Nederland cranberries op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze te telen zijn. Die ervaringen hebben ze afgelopen jaar al opgedaan in Alphen aan den Rijn en daar hebben wij alle vertrouwen in.

Nu wordt het grootste deel van de cranberries nog ingevlogen vanuit Amerika, Canada en Chili. Dat zou maar zo kunnen veranderen door de komst van Nederlandse telers. De cranberryplant groeit optimaal bij een pH tussen de 4.5 en 5.5. De pH ligt het beoogde perceeltje ligt rond de 5, beter kan dus niet. Er zal 300 m2 met cranberry en 100 m2 met **vossebes** worden ingeplant. De teelt is duurzaam, mede door de lange duur: cranberry kan 50 jaar oud worden en vele jaren vrucht dragen. Nog wel even geduld hebben, want de eerste oogst is pas over twee jaar te verwachten. **Lees.**

Wassenaar

Perceelteam stelt zich voor

Het kakelverse perceelteam van Wassenaar bereidt gesprekken met mogelijke pachters voor en haalt de banden met de burens. Die hebben sinds jaren (weer) een ijsvogel gezien, het begin is er. Ondertussen passeren er binnen het tram allerlei beheersscenario's: voedselbos, bollenteelt, akkerbouw en teelt van vaste planten, groenten en kruiden. Wie vormen het perceelteam? Van links naar rechts: Jan Peters maakt foto's. Ria Zonneveld coördineert samen met Marieke Heikens

het perceelteam. Sabine draagt kennis over biodynamische landbouw en waakt over de biodiversiteit. Eddo Velders verzorgt de communicatie. Hij schrijft voor lokale kranten en verzorgt de berichten op sociale media. Oswald Lagendijk is planoloog en maakt foto's.

Hoe doen wij dat?

Waarom zoveel weidegrond?

Op de inmiddels 200 hectare grond van Land van Ons is het aandeel grasland ongeveer 70 procent. Dat lijkt niet in verhouding met het streven naar meer plantaardige productie. Nadeel van omzetting van gras- naar akkerland met voor mensen bedoelde voedselgewassen, is dat het organische stofgehalte daalt en de CO2-emissie toeneemt. Bovendien zijn veel gronden in Nederland, vooral de natte gronden, ongeschikt voor de meeste voedselgewassen. Dit laat onverlet dat er ook grasland ligt op percelen die ook best geschikt zijn

voor bouwland. Daar zou omzetting een serieuze optie kunnen zijn, maar dat hangt ook af van de plannen van de pachter. Tenslotte is het discutabel of je oud (van oudsher permanent) grasland wel zou moeten scheuren als daar al belangrijke biodiversiteit aan is gekoppeld en die je met scheuren zou verstoren. **Lees meer**

Wij zoeken:

Wat kan ik doen?

Een **marketingcommunicator** (freelance) met een groen hart. Ben je een ster in teamleden aantrekken en enthousiasmeren, ken je alle takken van de marketingcommunicatiesport en ben je 24 uur per week beschikbaar? Dan ben jij de persoon die wij zoeken! **Lees**

Vrijwilligers voor het team PR-Communicatie: heb jij je originele ideeën voor het realiseren voor Groene Groei in het boerenland? Kom ons landelijke Team PR & Persvoorlichting helpen bij de dagelijkse activiteiten, met name gericht op bladen, themasites, vakbladen en (online) tijdschriften.

Lees

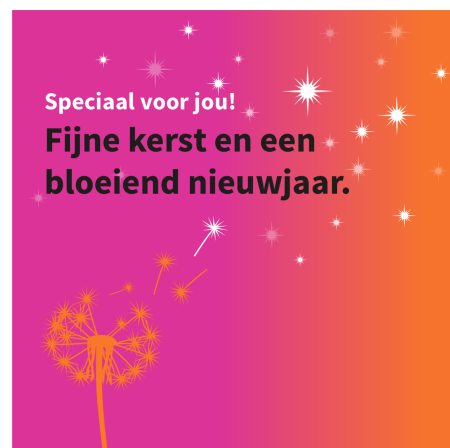
Vrijwilligers voor de marketing van KorteKeten-producten: heb je ideeën om meer bekendheid te geven aan onze KorteKeten-producten? **Lees**

Geef een duurzaam cadeau

Wil je jouw vriend(in), familie of relatie verrassen met een origineel en super duurzaam cadeau? Kies uit twee soorten cadeaus:

- Geef een lidmaatschap van Land van Ons in combinatie met een aantal m2's grond
- Geef m2's grond aan iemand die al lid is van Land van Ons

Regel het meteen! Klik hieronder op een van de twee buttons. Let op: in beide gevallen heb je het e-mailadres van de ontvanger nodig.

m2 cadeau geven

lidmaatschap cadeau geven

Agenda

Webinar op 19 januari om 19.30 uur met Johan Vollenbroek, voorzitter van **MOB** (Mobilisation for the Environment). Met hem praten we onder andere over **PAS-melders**, de waarde van de natuurvergunningen, hoe provincies omgaan met uitkoop of de overheid leert van alle procedures die worden aangespannen.

Land van Ons wil een kentering bewerkstelligen in het uitputten van grond en het verdwijnen van plantaardig en dierlijk leven uit ons landschap. Dit doen we in het besef dat ons land en onze grond letterlijk de bodem is onder ons bestaan, en daarmee een tegenwicht en rustpunt is in ons hectische en op economische groei gerichte bestaan. Door het verwerven en daarna behouden van het juridische eigenaarschap van (landbouw) grond realiseren we een langjarige en daarmee duurzame aanpak.

Bijdragen van: Franke Remerie, Ted van Hees, Kees Koot, Joost Mentink, Piet Levering, Erik Boven, Martijn Vellekoop, Anneke Wienema, Bas van Goor, Janneke Hoekstra,

Coverfoto: Ellen van Schravendijk

Redactie: Steven Berendsen, Flip Schrameijer, Lara Knezevic en Herman Verschuren.

Op de website vertellen deelnemers over hun **motivatie** om zich bij Land van Ons aan te sluiten.

Deze nieuwsbrief verschijnt rond de 15e van elke maand. Copyright © 2022 Land van Ons.

Aan deze e-mail kunnen geen rechten worden ontleend. Je ontvangt deze e-mail omdat je hebt aangegeven deze te willen ontvangen. Heb je geen interesse meer?

[> Schrijf je hier uit](#)

